

Vlaams
Parlement

ingediend op **423** (2014-2015) – Nr. 5
22 maart 2016 (2015-2016)

Verslag

namens de Commissie voor Wonen, Armoedebeleid en Gelijke Kansen
uitgebracht door Tine van der Vloet en Bart Van Malderen

over de nota van de Vlaamse Regering

ingediend door viceminister-president Liesbeth Homans

Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2015-2019

Samenstelling van de Commissie voor Wonen, Armoedebeleid en Gelijke Kansen:

Voorzitter: Lorin Parys.

Vaste leden:

Björn Anseeuw, Piet De Bruyn, Jelle Engelbosch, Marc Hendrickx, Lorin Parys, Tine van der Vloet;
An Christiaens, Griet Coppé, Katrien Partyka, Valerie Taeldeman;
Gweny De Vroe, Mercedes Van Volcem;
Michèle Hostekint, Ingrid Lieten;
An Moerenhout.

Plaatsvervangers:

Caroline Croo, Ingeborg De Meulemeester, Lies Jans, Kathleen Krekels, Nadia Sminate,
Herman Wynants;
Dirk de Kort, Michel Doomst, Cindy Franssen, Katrien Schryvers;
Ann Brusseel, Freya Saeys;
Els Robeyns, Bart Van Malderen;
Elke Van den Brandt.

Toegevoegde leden:

Christian Van Eyken.

Documenten in het dossier:

423 (2014-2015) – Nr. 1: Nota van de Vlaamse Regering
– Nr. 2 t.e.m. 4: Verslagen

INHOUD

1. Toelichting door Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding	4
1.1. Armoedebestrijding	4
1.2. Gelijke Kansen.....	6
1.3. Wonen.....	7
2. Vragen van de commissieleden en antwoorden van de minister.....	8
Gebruikte afkortingen	17

De Commissie voor Wonen, Armoedebeleid en Gelijke Kansen besprak op 25 februari 2016 het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2015-2019 met Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding.

In opvolging van de motie tot besluit van het actualiteitsdebat over het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding in de Plenaire Vergadering van 8 juli 2015 (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 434/1), werd door een aantal parlementsleden gevraagd om het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding in elke bevoegde commissie met de vakministers te bespreken. Daarbij is het de bedoeling om voor elk beleidsdomein na te gaan op welke wijze de bevoegde vakminister in zijn eigen beleidsdomein invulling geeft aan de armoedebestrijding.

In de Commissie voor Wonen, Armoedebeleid en Gelijke Kansen betreft het de bevoegdheid Wonen, Gelijke Kansen en de verticale bevoegdheden Armoedebestrijding.

1. Toelichting door Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding

1.1. Armoedebestrijding

Minister *Liesbeth Homans* stipt aan dat met het kleine budget voor de eigen bevoegdheid Armoedebestrijding, al heel wat gebeurt. Concreet staat in het VAPA dat er sensibilisering en vorming moet zijn binnen de Vlaamse overheid over armoede. Wat is er al gebeurd? De administratie brengt op heel geregelde tijdstippen studiedagen, conferenties en nieuwe studies over armoede onder de aandacht van alle leden van het horizontaal permanent armoedeoverleg. De aandachtsambtenaren kunnen zo hun kennis aanscherpen en beter toepassen in de eigen beleidsdomeinen. Voorts wordt regelgeving met betrekking tot armoedebestrijding geëvalueerd en geactualiseerd. Het proces wordt kortelings opgestart. Op een volgend verticaal permanent armoedeoverleg zullen afspraken worden gemaakt over hoe de armoedetoets op voorliggend dossier van toepassing kan zijn.

Een belangrijke rol is vanuit de bevoegdheid Armoede voorbehouden inzake ondersteuning van lokale besturen in hun regierol met betrekking tot kinderarmoede. Er zijn intussen lerende netwerken lokale kinderarmoedebestrijding die in samenwerking met de VVSG zijn voortgezet. De stuurgroep is uitgebreid met Kind en Gezin. Er liep tevens een project om lokale mandatarissen op het belang van lokale kinderarmoedebestrijding te wijzen: eind 2015 zijn enkele ontbijtsessies georganiseerd in samenwerking met De Link en het Netwerk tegen Armoede. Het kabinet en de administratie waren hierbij aanwezig.

Er wordt ook aan kennisontwikkeling gedaan: over de leefwereld van gezinnen met kinderen in armoede, de binnenkant en gelaagdheid van armoede en de verschillende gezichten ervan. De administratie bestudeert het bestaande wetenschappelijk onderzoek. Daar zitten hiaten in die in kaart worden gebracht. Het thema kinderarmoede blijft bijvoorbeeld onderbelicht. De minister wil die tekortkomingen rechtzetten.

Wat betreft respectvolle en klantgerichte beeldvorming inzake armoede, was er het project 'Heb je ze alle vijf?' dat afloopt. Het kreeg een subsidie van 20.000 euro. Met het Educatief Theater Antwerpen wordt overwogen hoe men de succesformule kan doorzetten vanaf september 2016. Er was al heel wat overleg met betrokken partners en men wacht op een concreet projectvoorstel van de

organisatoren. De minister vindt dat dit project een brug kan zijn naar een andere bevoegdheid, met name Gelijke Kansen. Ook andere kansengroepen leven vaak in armoede, zoals bijvoorbeeld eenoudergezinnen. De minister wil het concept derhalve uitbreiden naar andere groepen.

Er wordt gewerkt aan de opmaak van een kader met principes en richtlijnen voor het ontwikkelen van een structureel participatief beleid, in samenspraak met ministers Gatz en Muyters. Het gaat er onder meer over dat ook kinderen in armoede kunnen deelnemen aan sportactiviteiten of kampen, lid worden van een jeugdvereniging en dergelijke.

Een ander project richt zich op het versterken van het netwerk rond gezinnen via een vertrouwenspersoon. Er zijn al diverse overlegmomenten gehouden met Oases. Tijdens zo'n moment werd aangegeven dat wetenschappelijk onderzoek nodig is naar een ondersteunend beleid voor informele netwerken die mensen in armoede ondersteunen. De minister gaat mee in die suggestie.

De functie van een ervaringsdeskundige binnen de administratie Armoedebestrijding werd van een vijfde naar twee vijfde opgetrokken. De Vlaamse overheid heeft een voorbeeldfunctie om lokale besturen en andere organisaties aan te sporen om mensen in armoede hun ervaringen te laten delen. In 2016 is een subsidie van 68.850 euro toegekend aan de Teams voor Advies en Ondersteuning van vzw De Link. Er werd een mobiel team van ervaringsdeskundigen opgericht, zodat organisaties, administraties, of anderen die geen nood hebben aan een voltijdse ervaringsdeskundige, toch een beroep kunnen doen op die pool van flexibel inzetbare ervaringsdeskundigen.

Met het project 'Wie-Online' rond het dichten van de digitale kloof, worden mensen in armoede begeleid om hun digitale kennis te versterken via computerklassen. Het gaat niet enkel om het ter beschikking stellen van klassen waar ze toegang hebben tot een computer, maar ook om lessen en ondersteuning. Toegang tot een computer is voor mensen in armoede niet evident. Het budget hiervoor van 50.000 euro in 2015, wordt in 2016 verder opgetrokken naar 100.000 euro. In 2015 waren er zo 24 locaties in Vlaanderen waar het project werd aangeboden. De minister wil die graag uitbreiden. Verplaatsing blijft immers moeilijk voor mensen in armoede. Het is daarom zaak het aanbod zo dicht mogelijk bij de geïnteresseerden te brengen.

'Toekomst voor mijn Kind' zijn de groeitrajecten voor jonge ouders. Ze zijn een eerste keer besproken met een aantal actoren. Op basis daarvan wordt door De Link en de Federatie Centra voor Basiseducatie een voorstel uitgewerkt, dat op korte termijn wordt voorgelegd.

Voor de 1 euromaaltijden werd een projectoproep gelanceerd. In steden en gemeenten kregen 22 projecten een subsidie van in totaal 1.169.000 euro. De projecten worden gestimuleerd om aan te sluiten bij het lerend netwerk voor sociale restaurants van KOMOSIE.

Voor het nieuwe project 'Sociaal aan de slag met voedseloverschotten' kreeg KOMOSIE in 2016 een subsidie van 60.000 euro. Het moet daarvoor optreden als expertisecentrum inzake dat concept. Het takenpakket bestaat onder meer uit de continuering van de lerend netwerken 'sociaal aan de slag met voedselverlies' en 'sociale restaurants'. Voorts moet KOMOSIE als expertisecentrum en aanspreekpunt fungeren en ondersteuning bieden aan het overleg dat wordt opgestart onder coördinatie van de minister en in het kader van de Ketenroadmap Voedselverlies. Sensibiliseren is hierbij een belangrijke taak. In 2015 is bovendien de Schenkingsbeurs gelanceerd: grote supermarktketens tot kleine brasseries kunnen via de webstek dagelijks aangeven welke gezonde voedselover-

schotten er beschikbaar zijn. Sociale bewegingen en projecten kunnen op het aanbod ingaan.

'Depot Margo' is een opslag-verdeelplatform in Diepenbeek. Het project loopt binnen de marges van het initiatief RIMO-Limburg voor een sociaal distributienetwerk dat dan weer in het kader van SALK werd gelanceerd. Het project wordt voortgezet en er zijn diverse supermarkketens bereid gevonden om dagelijks hun gratis voedseloverschotten die voor consumptie vatbaar zijn, te schenken aan organisaties die ze willen ophalen. In Antwerpen loopt een proefproject met de Zusterkes der Liefde en Al Ikram. Het is een groot succes, ook al wordt maar met één supermarkketen samengewerkt. Via de organisaties die de overschotten ophalen, komt het voedsel dan terecht bij wie dat het meest nodig heeft.

Het plan inzake dak- en thuisloosheid wordt door de federale premier zelf gecoördineerd. Voor Vlaanderen zit de hoofverantwoordelijkheid bij minister Vandeuren, onder Welzijn. Met alle betrokken administraties is een duidelijk plan van aanpak opgesteld. Er moet nu een voorstel besproken worden met alle stakeholders. Ook Vlaanderen zal een belangrijke insteek hebben. Wat betreft dak- en thuisloosheid worden al CAW's ondersteund. Vanuit het armoedebudget heeft de minister eveneens een subsidiebedrag vrijgemaakt voor de preventie van uithuiszettingen, van 312.000 euro in 2014 voor zes CAW's. In 2015 kregen de overige vier Vlaamse CAW's 300.000 euro. In 2016 loopt het totale subsidiebedrag op tot bijna 900.000 euro voor de drie projectjaren. Dat moet garanderen dat alle CAW's op gelijke voet komen, na een gespreide start.

1.2. Gelijke Kansen

Onder de bevoegdheid Gelijke Kansen werd een wedstrijd uitgeschreven voor studenten journalistiek onder de titel 'Armen aan het woord, armen in beeld'. Het is de bedoeling om een correcte beeldvorming te creëren over armoede en zorgen voor een breed maatschappelijk draagvlak. De minister acht het belangrijk dat de bewustwording van toekomstige journalisten nu reeds wordt aangewakkerd. Er zijn afspraken gemaakt met de opleidingshoofden van de bacheloropleiding Journalistiek en organisaties die rond armoede werken. De uitbesteding van het project aan een communicatiebureau werd reeds opgestart en een eerste concreet voorstel van wedstrijd kan binnenkort worden voorgelegd.

Met het actualiseren van de beleidsaanbevelingen is al gestart. Het platform eenoudergezinnen bestrijdt armoede bij eenoudergezinnen en verspreidt die kennis naar een breed publiek. Het platform bestaat uit ervaringsdeskundige alleenstaande moeders in armoede, experts, vertegenwoordigers van vrouwenverenigingen. Ze actualiseren aanbevelingen inzake armoede bij de specifieke doelgroep, en verspreiden die rechtstreeks naar de beleidsmakers, of via events of theatervoorstellingen in de verschillende provincies. Concreet werd een overlegplatform georganiseerd op 24 september en 26 oktober 2015, waarop de fiches eenoudergezinnen werden voorgesteld. Ze zijn terug te vinden op de website van de Vrouwenraad. In de tweede helft van 2015 en de eerste helft van 2016 zijn theatervoorstellingen en documentaires in de provincies gepland. Vanuit het budget Gelijke Kansen worden subsidies verstrekt om dat te financieren.

De webstek met betrekking tot de alleenstaande ouder was niet gebruiksvriendelijk genoeg en wordt geactualiseerd en beter bekendgemaakt. De minister roept de leden van de commissie op om hierin een actieve rol op te nemen en de webstek eventueel te delen via sociale media of andere kanalen. Er zijn immers steeds meer eenoudergezinnen waardoor hun kans vergroot om in armoede terecht te komen. Met de webstek en op andere manieren worden alleenstaande ouders proactief geïnformeerd over hun rechten, om hen actief toe te leiden naar

toegankelijke hulp en dienstverlening. Alle informatie wordt gebundeld op één plaats en in een toegankelijke taal aangeboden op www.alleenstaandeouder.be. De website is vernieuwd, kreeg een aantrekkelijke en gebruiksvriendelijke layout en moet nog meer bekendheid krijgen.

1.3. Wonen

Onder de bevoegdheid Wonen wordt samen met de andere betrokken beleidsvelden en –niveaus werk gemaakt van een globale aanpak van dak- en thuisloosheid. Met het oog op de winteropvang werd het kaderbesluit Sociale Huur aangepast zodat het eenvoudiger was om leegstaande sociale woningen ter beschikking te stellen voor dat doel. Het betreft daarbij geen onbewoonbare of ongeschikt verklaarde woningen.

Samen met minister Vandeurzen werd een brief uitgestuurd om de lokale initiatieven voor noodopvang onder de aandacht te brengen, met het oog op winteropvang en dak- en thuisloosheid. De provinciegouverneurs kunnen hierbij een belangrijke coördinerende rol opnemen. Niet elke gemeente heeft immers even veel ervaring of het nodige personeel.

Met het oog op het tekort aan nood- en transitwoningen in gemeenten, plant de minister bijkomende investeringen, waarvan in eerste instantie een groot deel naar de SVK's gaat. Het betreft voor 2016 10 miljoen euro extra, voor 2017 en 2018 telkens 20 miljoen euro, en voor 2019 40 miljoen euro. De minister vindt het immers nodig om de lokale besturen via financiering of cofinanciering te ondersteunen bij de aankoop van extra noodwoningen. Die woningen moeten openstaan voor iedereen die met armoede geconfronteerd wordt. De minister hoopt dat haar voorstel de volle steun van de regering krijgt.

De minister plant impuls subsidies voor SVK's om hun aanbod te kunnen uitbreiden. Het aanwerven van prospectiemedewerkers is hierbij zeer belangrijk. Er zijn momenteel ongeveer 7800 woningen in beheer bij een SVK. Dat is te weinig. De minister gelooft nochtans in de complementaire rol van de SVK's bij de reguliere SHM's. Private eigenaars moeten worden gestimuleerd om hun woning, mits goede garanties, ter beschikking te stellen aan sociale huurprijzen, voor mensen met een beperkte financiële draagkracht.

De minister erkent dat er blinde vlekken zijn in de spreiding van SVK's, en die situeren zich vooral in Oost-Vlaanderen. Men hinkt daar achterop, met 19 gemeenten waar geen SVK actief is. Het lijkt de minister dan ook belangrijk dat de vooropgestelde impuls subsidies nuttig ingezet worden om de sector te professionaliseren en meer prospectiemedewerkers aan te trekken. Ervaring leert echter dat er per gemeente slechts één SVK actief mag zijn. Aan gouverneur Briers werd een brief gericht. Hij spreekt samen met de buitendienst van Wonen-Vlaanderen actief alle gemeenten zonder actief SVK in Oost-Vlaanderen aan, om hen bewust te maken van de voordelen. De Vlaamse Regering hoopt met de extra middelen en impuls subsidies de sector te professionaliseren.

Een ander doel betreft de evaluatie en de optimalisering van het Huurgarantiefonds, dat op korte termijn wordt opgeleverd. Voor de private huurmarkt is het Huurgarantiefonds een belangrijk element om uithuiszettingen te voorkomen. Er wordt momenteel echter nog te weinig gebruikgemaakt van het Huurgarantiefonds. Een betere afstemming tussen huursubsidie en huurpremie – zij dienen beiden een andere doel – kan eveneens bijdragen tot een betere inschakeling van de private huurmarkt in het woonaanbod.

Eind oktober 2015 leverde het Steunpunt Wonen het rapport af met de evaluatie van de huurwetgeving. Diverse werkgroepen bogen zich intussen over het onderzoekstraject. Een ervan ging over de toegangsselectie en discriminatie,

omdat de minister aan die aspecten absoluut aandacht wil besteden in de nieuwe huurwetgeving.

Met betrekking tot armoedebestrijding en wonen is het concept van tijdelijke huurcontracten belangrijk. Het gaat erom de sociale woningen toe te wijzen aan personen die het werkelijk nodig hebben en doorstroming te garanderen van wie voldoende middelen heeft om zich zonder bijkomende hulp op de woningmarkt te begeven. Er worden sociale woningen bijgebouwd en 2015 was met 1,3 miljard euro een recordjaar qua investeringen. Een deel ervan ging eveneens naar het energiezuinig maken van sociale woningen. Energiezuinige renovaties zijn belangrijk, want de huurfactuur ligt voor niet-energiezuinige sociale woningen soms lager dan de energiefactuur.

2. Vragen van de commissieleden en antwoorden van de minister

Bart Van Malderen hoopt dat – na de bespreking van het VAPA met de verschillende vakministers in de verschillende commissies – er in de Commissie voor Wonen, Armoedebeleid en Gelijke Kansen nog een eindbespreking wordt georganiseerd met het oog op de coördinerende rol en horizontale bevoegdheid inzake armoedebestrijding van minister Homans. De eindbespreking kan een goede basis zijn voor aanpassingen en bijstellingen inzake armoedebestrijding.

Eigenlijk is er inzake het besluitvormingsproces rond armoedebestrijding en het VAPA slechts één fundamentele vraag: zijn er echte hefboomen die de armoede in de regio kunnen terugschroeven? *Bart Van Malderen* kan zich wel vinden in een aantal aangebrachte elementen, zoals de openingen die eindelijk naar het wetenschappelijk onderzoek worden gemaakt. Dat vond hij bij het aantreden van de minister niet voldoende terug. Hij herinnert zich dat de minister aanvankelijk geen behoefte had aan studies waaruit eenvoudig blijkt dat er armoede in Vlaanderen is.

Het opsporen van blinde vlekken en dat afstemmen met beleidsprioriteiten zoals kinderarmoede, is een toe te juichen bijsturing. De Senaat behandelt binnenkort trouwens een informatierapport over kinderarmoede, waarin zestig aanbevelingen geformuleerd worden over de beleidsdomeinen heen.

De inspanningen om de digitale kloof weg te werken zijn eveneens toe te juichen. In diverse commissies wordt gewerkt rond digitalisering. Zowat 80 percent van de Vlamingen heeft een computer, maar 20 percent dus ook niet. Dat impliceert trouwens nog niet dat iedereen ermee kan werken. Er is een link met armoede, zij het niet volledig. Ook bemiddelde en hoogopgeleide mensen zijn soms deels digitaal ongeletterd. Dat is op zich reeds een uitdaging. De vraag is vooral wat het concrete bereik is van de voorgestelde projecten.

Bart Van Malderen is tevreden dat de minister eindelijk aan de slag is gegaan met wat hij een oorspronkelijk sp.a-idee noemt: de projecten om voedseloverschotten te verdelen. Daarmee wordt het inkomen van mensen in armoede iets minder aangesproken. De ethische component dat perfect eetbaar voedsel niet langer in de vuilnisbak belandt, is even belangrijk. Het gaat dus om een sociaal, ecologisch en ethisch project.

Minder tevreden is het lid over het verzwakken van de strijd tegen kinderarmoede, omdat de preventieve gezondheidszorg met bruggen naar het onderwijs, niet wordt doorgezet. *Bart Van Malderen* wil niet ingaan op de vraag wie verantwoordelijk is voor welk blad van de klaverbladfinanciering dat verwelkt is, maar wel op de vraag waarom nuttige projecten waarvoor te weinig financiering voorhanden is, niet door de Vlaamse Regering worden opgepikt. Men laat ze los en wacht af wat de lokale besturen er misschien mee doen. Dat is in geen geval te rijmen met een aanpak vanuit ervaringsopbouw, met projecten die worden doorgetrok-

ken naar een ander ambitieniveau. Het is spijtig dat dit verzandt in een discussie over wie wat waar moet financieren. Hopelijk groeit er een collegiale aanpak.

Een studie van Oases met bevraging bij sociale restaurants wijst uit dat bij de 1 euromaaltijden heel wat functies zeer goed worden ingevuld. Het aspect armoedebestrijding komt echter weinig aan bod. Tewerkstelling, kwalitatieve betaalbare voedseldistributie, socio-culturele aspecten worden allemaal degelijk aangepakt. De vraag of degene die verantwoordelijk zijn voor het beleid, ook actief met armoedebestrijding bezig zijn, krijgt echter geen antwoord. Er zijn nog geen structurele hefboomen om meer mensen toegang te verschaffen tot gezond voedsel.

Het is positief dat de minister veel tijd besteedt aan armoedebestrijding en wonen, en meer specifiek aan het voorkomen van thuisloosheid en uithuiszettingen. Voor de projecten met betrekking tot uithuiszetting is de indicator 'het aantal uithuiszettingen in de sociale huursector'. Het is echter de vraag of dit volledig en correct is. De sociale huursector kent een eigen dynamiek en publiek aan de onderkant van de huurmarkten. Mist men geen stuk informatie door enkel te focussen op de sociale huurmarkt? Ze is deels gereguleerd en daardoor heeft men wel informatie via de VMSW, maar waarom neemt men de private huurmarkt niet mee in de afweging? Er zijn ook projecten die preventief proberen te werken via aanklampende hulp. Kan de minister een stand van zaken geven over het samenspel tussen elk van die actoren: van vrederechter over eigenaars en schuldbemiddelaars naar CAW's en OCMW's? Wat is de mogelijke vooruitgang sinds indiening van het VAPA.

Er is inderdaad vaak verwarring tussen de huurpremie en huursubsidie. Een betere afstemming is dan ook zinvol. De voorgaande regering kon de periode op de wachtlijst om in aanmerking te komen voor de huurpremie, terugbrengen tot vier jaar. Het VAPA heeft het over een evaluatie. Wat is de impact van de maatregel van 2014 en hoe was de evolutie in 2015? Wat met de vooropgestelde evaluatie? Is de minister bereid de termijn van vier jaar nog verder terug te dringen? Hoeveel staat het met de automatisering voor het toekennen van de huurpremie? Het zal niet eenvoudig zijn, onder meer wegens het gekoppelde huisbezoek, om de kwaliteit van de woning te meten. Blind een subsidie toekennen voor een woning die misschien ongeschikt is, lijkt niet verstandig, maar het automatiseringsproces moet worden doorgezet. Men zou aan mensen die in aanmerking komen een automatisch informatiebericht kunnen sturen met aankondiging van een plaatsbezoek, tenzij ze zelf laten weten dat niet te willen.

Kunnen de conclusies van de werkgroep die zich over de regelgeving rond de huurmarkt en het huurrecht buigt, bezorgd worden aan de commissieleden?

Het VAPA spreekt van een convenant die in 2016 zou worden afgesloten in het kader van zelfregulering rond discriminatie. Is het nog wel aangewezen om het over zelfregulering te hebben? Zijn er geen andere hefboomen nodig? Er is een wettelijk kader, maar op de huurmarkt wordt het systematisch uitsluiten van OCMW-cliënten terecht als discriminerend ervaren. Dat behoort niet tot de standaardcriteria, maar is wel een gangbare praktijk.

Er zou een samenwerkingsakkoord zijn inzake de globale aanpak van dakloosheid en thuisloosheid, met de ETHOS-typologie als wetenschappelijke basis voor de omschrijving van de problematiek. Mag daaruit worden besloten dat er op dit ogenblik nog geen uitrol is? Het beheersen van de schuldenproblematiek en meer specifiek de huurschuld is een belangrijk element. Dat sluit ook aan bij de preventieve gezinsondersteuning en de bruggen naar het onderwijs, maar het is te eenvoudig om te verwijzen naar de budgetten van minister Vandeurzen. Er zijn hefboomen nodig, en wie ze financiert is vanuit de hulpbehoevende niet relevant. De regering moet haar verantwoordelijkheid nemen.

De negentien blinde vlekken in Oost-Vlaanderen met gemeenten zonder een SVK, verdient inderdaad aandacht. Het aanpakken van de blinde vlekken mag het groeipad van de andere SVK's echter niet hypothekeren. Er is een systematische ondercapaciteit die nefast is voor het inschakelen van de private huurmarkt in de sociale huisvesting. Minister Homans die de beleidsdomeinen Wonen en Armoede in portefeuille heeft, moet de capaciteit van de SVK's dringend opkrikken. Het inschakelen van de gouverneur als coördinator is een goed idee. Vaak is het ontbreken van een SVK in gemeenten immers te wijten aan onwil. De stad Lokeren heeft bijvoorbeeld ooit een streekcharter van het RESOC niet goedgekeurd omdat de term SVK erin voorkwam. De gouverneur kan in dergelijke zaken bemiddelen en inderdaad ook bewaken dat SVK's elkaar niet beconcurreren met overheidsmiddelen. Er is afstemming nodig, maar als alle vormen van sensibilisering en bemiddeling werden aangewend, zijn gemeentegrensoverschrijdende SVK's misschien toch een oplossing, al stuit dat bij lokale besturen vaak op verzet. De prioriteit moet liggen bij de rechten van burgers en huurders die enige sociale bescherming genieten.

Het Huurgarantiefonds zou geëvalueerd en geoptimaliseerd worden. In 2014 waren er 325 aangeslotenen en twee aanvragen. Hoe ziet de minister de sensibilisering voor eigenaars ter zake? Welke conclusies trekt ze zelf uit de evaluatie?

Elke Van den Brandt herinnert zich dat de minister met krachtige structurele maatregelen wilde komen om armoede aan te pakken. De hoge verwachtingen voor het VAPA draaide uit op een ontgoocheling qua structurele maatregelen, ondanks soms goede en zinvolle losse maatregelen. Structurele maatregelen betekent dat men voorkomt dat mensen in armoede terechtkomen en dat men hen eruit haalt als ze erin zitten. Armoedecijfers en alarmsignalen liggen echter zeer hoog. De laagste gezinsinkomens gaan erop achteruit met 50 tot 110 euro per maand. Het armoedebeleid van de Vlaamse Regering faalt. Toch kan Vlaanderen inzetten op een goed plan tegen armoede, mits er een vijf- tot tiental concrete maatregelen worden ingeschreven waarop men radicaal doorgaat. Een betaalbare woning, een goede opleiding en aangepaste kinderopvang horen daar in elk geval bij.

Met de bevoegdheid Gelijke Kansen kan men armoede niet bestrijden, maar de kansengroepen zijn oververtegenwoordigd binnen het kader van de armoederisico's. Het betreft laaggeschoolden, 65-plussers, mensen met een migratieachtergrond, met een beperking enzovoort. Er zijn projecten en een website voor alleenstaande ouders, maar hoe goed die ook is, de armoede bij eenoudergezinnen wegwerken doet hij niet. De projecten die lopen met de Vrouwenraad zijn goed, maar lossen op zich niets op. Telkens ontbreekt een structurele aanpak. Daarom doet *Elke Van den Brandt* twee concrete suggesties. Ten eerste kan er systematisch genderbudgetting toegepast worden. Daarmee houdt men rekening met wat maatregelen betekenen voor vrouwen en werkt men proactief. Ten tweede moet de armoedetoets absoluut toegepast worden.

Wonen is een bevoegdheidsdomein dat heel sterke hefboomen heeft om armoede aan te pakken. Wonen is vaak een oorzaak van armoede. Mensen komen om diverse redenen alleen te staan en krijgen het moeilijk. De problemen op de woningmarkt in Vlaanderen zijn gekend: een te kleine sociale huurmarkt die met 7 procent ver onder het Europese gemiddelde blijft, een te kleine private huurmarkt met amper plaats voor de bedoelde gezinnen, te lange wachttijden enzovoort. Groen ziet echter ook een aantal goede punten in het VAPA. De minister doet een aantal voorstellen en zet in op opvang van dak- en thuislozen; huurpremie en huursubsidie die men correct wil afstemmen, gericht op ondersteuning van wie dat het meeste nodig heeft, het Huurgarantiefonds. Het

Fonds ter bestrijding van uithuiszettingen moet een hefboom zijn in het kader van armoedebestrijding. Het fonds is voorlopig echter geen succes.

Wat betreft de transit- en noodwoningen zou de minister in een extra budget voorzien. Dat lost maar een deel van het probleem op. Na de transitwoning zijn de wachtlijsten voor een sociale woning lang, en de doorstroming vlot niet. Er zijn te weinig transithuizen. Positief is dat de minister dat aandeel wil versterken, maar dan blijft de vraag hoeveel en wat de timing is. Tegelijk moet een juridisch kader worden ontwikkeld om de financiële ondersteuning te voorzien voor gemeenten en OCMW's die woningen willen ontwikkelen.

Er is ook sprake van cofinanciering met de gemeenten, maar dan is een nauwgezet onderzoek van de draagkracht van die gemeenten erg belangrijk. De zwakste gemeenten zouden dan extra budget moeten krijgen en men dient te bekijken hoe dat kan worden aangepakt in de gemeenten met de minste bevolkingstoename.

Veel mensen zijn noodgedwongen aangewezen op de private huurmarkt en krijgen pas na ettelijke jaren een sociale woning. Elke Van den Brandt is daarom voorstander van een uitbreiding van het systeem van huurpremies. Mensen met de meeste behoefte aan ondersteuning, moeten die sneller krijgen, om niet in armoede te verzeilen waar ze dan achteraf moeten uit opgevist worden.

De uitbreiding van SVK's is een goede zaak, maar dat alleen kan niet alles structureel oplossen. Er is een breed scala aan maatregelen nodig. Dat blinde vlekken worden weggewerkt, is positief, maar er is meer nodig.

Het Huurgarantiefonds is geen succes en een evolutie naar een ander soort fonds, zoals een centraal huurwaarborgfonds, dient zich aan. Daarmee worden huurder en verhuurder samengebracht en komen rechten en angsten elkaar tegemoet. Het fonds kan indien nodig een huur voorschieten en de verhuurder kan mensen niet langer weigeren omdat ze de waarborg niet rond krijgen. Er is dan een uniforme behandeling van de waarborg en de OCMW's worden erdoor ontlast. Het systeem zou zowel sociale huurders als private huurders moeten betrekken, om een betere afstemming en gelijke behandeling mogelijk te maken. Zo wordt naast het probleem van de huurwaarborg ook meteen de discriminatie aangepakt.

Een andere nijpende kwestie op de woningmarkt is de discriminatie op basis van vermogen. Kandidaat-huurders met een te laag inkomen of uit precaire sociaaleconomische situaties, zijn geen aantrekkelijke partij voor private huurders. Die hebben door het overaanbod aan mensen die op de te kleine huurmarkt een woning zoeken, ruime keuze en systematisch vallen dezelfde mensen uit de boot of betalen ze te veel naargelang ze aankunnen. Een centraal huurwaarborgfonds kan een uitweg bieden, omdat verhuurders dan niet weten of de huurwaarborg van de huurders zelf komt of van het Waarborgfonds. Maar ook mystery calls zijn een optie om mensen in armoede te beschermen tegen discriminatie. Discriminatie gebeurt immers niet louter op basis van etnische achtergrond.

Het opnemen van de reglementering van cohousing in de Vlaamse Wooncode, kan een oplossing zijn voor sociaal wonen. Wie aan cohousing doet, verliest immers vaak sociale rechten en via lagere uitkeringen dus mogelijk ook het inkomen dat hen net boven water hield. Het opnemen in de Vlaamse Wooncode kan ervoor zorgen dat cohousing aantrekkelijker wordt.

Piet De Bruyn is ervan overtuigd dat er een fundamentele discussie nodig is over wat al dan niet als structureel en niet-structureel wordt beschouwd, als duurzaam en niet-duurzaam. Hij ziet alvast een aantal zeer structurele maatregelen in het VAPA.

Met aandachtsambtenaren wordt terecht ingezet op de verhoging van de kennis binnen de eigen Vlaamse overheid. Uit de lijst met aandachtsambtenaren per beleidsdomein kan men echter moeilijk afleiden of elk domein ook werkelijk de aanduiding heeft gedaan. Kan de minister dit verduidelijken?

De mobiele teams van ervaringsdeskundigen zijn een prima instrument waarop lokale overheden of OCMW's beroep kunnen doen. Ziet de minister nog andere gebruikers?

In welke mate kunnen de aangeboden leegstaande sociale woningen voor de winteropvang ook effectief worden gebruikt?

Katrien Partyka wijst in het kader van de automatische toekenning van rechten op een actiefiche in het VAPA, met als doel evaluatie en afstemming. Wat is het doel van het in kaart brengen van de vooropgestelde sociale correcties?

Hoe ver staat het met het op elkaar afstemmen van de huurpremie en huursubsidie? Worden er linken gelegd naar het Huurgarantiefonds?

Katrien Partyka verwijst naar de toelichting van de minister dat van de 10 miljoen extra budget in 2016 het grootste deel gaat naar nood- en transitwoningen in gemeenten, waarvan in eerste instantie een groot deel naar de SVK's gaat. Hoe moet dat budget ter bestemming raken. Loopt dat via OCMW's of via sociale huisvesting? Hoe ziet het kader voor noodwoningen eruit? Dit budget is meer dan nodig en anticipeert vermoedelijk op de vele vluchtelingen en dreigende dakloosheid. Hoe wil de minister dat verder aanpakken?

De groeiende schuldlast leidt tot uithuiszettingen. Nieuwe leningen kennen een hoog risicoprofiel. Naast de federale aspecten is er ook een taak voor het Vlaams Centrum Schuldenlast. Kan de minister meer uitleg geven over het concrete beleid inzake schuldenlast?

Minister *Liesbeth Homans* is het ermee eens dat de Commissie voor Wonen, Armoedebeleid en Gelijke Kansen nog een eindbespreking van het VAPA organiseert na de bespreking van elke aparte commissie en de eigen vakministers.

Wat betreft hefbomen om de armoede terug te dringen, moet Vlaanderen werken binnen de marges van de eigen bevoegdheden. Uitkeringen, leeflonen en inkomen uit arbeid zijn federale bevoegdheden. De minister steunt echter graag elke vraag om overheveling ervan naar Vlaanderen.

De minister is nooit tegen wetenschappelijke onderzoeken geweest, maar vindt het jammer dat ze vaak hetzelfde thema behandelen. Dat impliceert niet dat ze geen waarde hebben, maar het is weinig zinvol dat verschillende onderzoeksinstellingen naast elkaar, jaar na jaar, dezelfde cijfers aanvoeren. De studies worden voortaan meer georiënteerd naar de blinde vlekken en de minister is blij met de steun van de heer Van Malderen daarvoor. Men richt zich best op domeinen waarover informatie ontbreekt.

Ook de steun voor het wegwerken van de digitale kloof, waardeert de minister. Het budget wordt verdubbeld naar 100.000 euro. Het bereik is niet meteen te duiden, maar de minister is bereid dat via een antwoord op een eventuele schriftelijke vraag mee te delen.

De preventieve gezinsondersteuning verliep via een klaverbladfinanciering tussen Welzijn, Armoede en Onderwijs. Op het einde van de voorgaande legislatuur heeft de vorige minister van Onderwijs zijn financiering teruggetrokken. Welzijn en Armoede honoreren hun bijdrage. Het budget van Armoede laat niet toe de besparing van de toenmalige minister van Onderwijs Smet te compenseren. Welzijn en Armoede blijven geloven in hun projecten ter zake. De minister betreurt echter wel dat er middelen uit klaverbladen teruggetrokken worden.

De studie rond de sociale restaurants is opgeleverd vóór de oproep inzake de 1 euromaaltijden was gelanceerd. In die projectoproep was juist de integrale gezinsaanpak cruciaal. Het leek de minister alvast zinvoller om het concept binnen de sociale restaurants te brengen dan in scholen, omdat daar de integrale gezinsaanpak niet mogelijk is. De bevindingen in de studie waren correct, en juist daarom is voor die integrale aanpak gepleit. De 22 projecten die subsidie hebben ontvangen, hebben ook rekening gehouden met al de opgegeven criteria die werden vooropgesteld.

Wat betreft uithuiszettingen zijn alleen bij sociale huisvestingsmaatschappijen duidelijke cijfers beschikbaar. Bij private woningen ontbreken die. De VMSW kan de cijfers bij de SHM's opvragen, maar dat kan niet voor private verhuur. Inleidingen leiden bovendien niet allemaal tot uithuiszetting. Het klopt echter dat de cijfers voor de sociale huurmarkt duidelijk zijn, dankzij de openheid van de Vlaamse overheid.

Inzake de huurpremie is de wachttijd inderdaad naar vier jaar gebracht. Als effect kan de minister alvast melden dat de huurpremie in 2014 ongeveer 8 miljoen euro bedroeg en intussen 12 miljoen euro. De minister is tot meer bereid in zoverre er budgettaire ruimte is, maar die bestaat voorlopig niet. De wachtlijsten zijn langer geworden en dat heeft ook te maken met het feit dat de inkomensgrenzen verlegd zijn.

In het kader van de automatisering van de huurpremie, moet vooral de woonkwaliteit gecontroleerd worden. Hoe gebeurt dat? Drie maanden voordat men vier jaar op een wachtlijst staat, krijgt iedereen automatisch een brief. De automatisch rechthebbenden moeten derhalve niet zelf achter hun huurpremie aan gaan. Automatisch toekennen kan niet, want de woonkwaliteit moet worden nagegaan en ook de huurprijs moet gekend zijn. Dat kan door eenvoudig het huurcontract voor te leggen. Mensen die kwetsbaar zijn op de private huurmarkt wil de minister in elk geval de garantie kunnen bieden dat de woonkwaliteit gecheckt en gegarandeerd is. Om dat te doen, moet volledig automatiseren uitblijven.

Het resultaat van het onderzoek van het Steunpunt Wonen met de evaluatie van de huurwetgeving is integraal terug te vinden op hun webstek.

Er lopen binnen de Vlaamse Woonraad gesprekken met als thema discriminatie. Dat item wordt zeker meegenomen in de huurwetgeving, stelt de minister gerust.

Rond dak- en thuisloosheid is er behalve een samenwerkingsovereenkomst ook wel degelijk een plan binnen de bevoegdheidsfeer van minister Vandeurzen. Dat omvat alle acties die uitvoering geven aan het samenwerkingsakkoord dat Vlaanderen mee afsloot.

De CAW's en OCMW's buigen zich over de schuldenproblematiek. Ze worden niet door de minister aangestuurd, wat niets afdoet aan het feit dat ze 312.000 euro ter beschikking heeft gesteld die in 2018 oploopt tot bijna 900.000 euro, ter ondersteuning van de CAW's in het kader van preventie van uithuiszettingen op de private huurmarkt. Schuldenproblematiek behoort echter bij uitstek toe aan het beleidsdomein Welzijn.

De SVK's die al actief zijn, wil de minister zeker niet benadeeld zien bij het wegwerken van de blinde vlekken. De financiële middelen zouden daarom nominaal worden toegekend. Gemeentegrensoverschrijdende SVK's zijn nu reeds toegestaan, met dien verstande dat op het grondgebied van die gemeenten dan geen andere SVK actief mag zijn.

Het Huurgarantiefonds komt volgens de minister helaas te laat in het proces. Er is dan al een hele procedure achter de rug via onder meer de vrederechter. Het is de bedoeling om de tussenkomst van het Huurgarantiefonds in het hele proces meer naar voren te schuiven.

Op de algemene opmerkingen van Elke Van den Brandt kan de minister pas een antwoord geven na de besprekingen in de andere commissies, en als in de Commissie voor Wonen, Armoedebeleid en Gelijke Kansen de horizontale bevoegdheid Armoede opnieuw in zijn brede vorm ter sprake komt. Het aspect Gelijke Kansen als bevoegdheid richt zich op het bekendmaken van rechten. Dat lijkt de minister van belang.

Wonen wordt inderdaad vaak opgevat als een pure inkomensproblematiek. Dat is niet onlogisch, vindt de minister, want een inkomen is cruciaal om huur te kunnen betalen. Tegelijk wil ze de woonproblematiek opentrekken naar andere aspecten.

Voor transit- en noodwoningen was in de voorgaande legislatuur een budget ingeschreven in de begroting Wonen, dat naar aanleiding van besparingen werd geschrapt. Er is dan ook geen enkele woning in dat kader gerealiseerd. Hoe moet het dan? Minister Homans denkt aan een facultatieve subsidie aan lokale besturen, wat praktisch en juridisch haalbaar lijkt. De vooropgestelde bedragen voor 2016, 2017, 2018 zouden in eerste instantie voor SVK's dienen, voor impulssubsidies, prospectiemedewerkers en dergelijke, maar met de grote sprong in de middelen ziet de minister zeker ook nog ruimte om transit- en noodwoningen te financieren of te cofinancieren. De lokale besturen zijn vragende partij en enthousiast. Minister Homans stelt ook nooit te hebben beweerd dat ze alle middelen in SVK's zou stoppen. Het bedrag staat op de begroting ingeschreven op een zeer algemeen artikel dat openingen laat.

Een uitbreiding van het systeem van de huurpremies komt ook nog aan bod in het kader van een vraag in de commissie. De minister stipt nog aan dat, als iedereen een huurpremie moet krijgen zodra hij op de wachtlijst terechtkomt voor een sociale woning, het kostenplaatje oploopt tot 212 miljoen euro per jaar.

Een centraal huurwaarborgfonds zou de minister een prima idee kunnen vinden om de mensen die in de maatschappij het allermoeilijkst staan, de mogelijkheid te bieden om een waarborg te betalen en een weg te vinden op de private huurmarkt. Er lopen 600.000 contracten. Dat impliceert evenveel waarborgen. Beseft men wel wat dat zou betekenen aan bijkomende mankracht en ambtenaren, vraagt de minister zich af. Ze is geen voorstander van zo'n systeem en stelt dat het niet zo moeilijk is om aan een waarborg te komen via het OCMW, wat dan ook de beste garanties biedt voor de verhuurder. Het voorgestelde systeem is trouwens oneerlijk: elke waarborg die een verhuurder ontvangt, wordt dan in een Huurwaarborgfonds gestort. Dan treedt het principe eerst komt, eerst maalt in werking. Een verhuurder die nooit problemen had met zijn huurders kan meemaken dat op het ogenblik dat hij voor een einde huur staat, de pot op is, omdat anderen wel problemen hadden met huurders en er dus uit dat fonds is geput.

Cohousing wordt in experimentele projecten toegelaten. De minister is bereid de fiscale aspecten aan te kaarten op Vlaams en federaal niveau, maar kan daar zelf

weinig inbrengen. Op basis van projecten kunnen de kinderziekten aan het licht komen en wordt een degelijke evaluatie mogelijk.

Wat de aandachtsambtenaren aangaat, is elk domein afgedekt, al zit er niet in elke afdeling een aandachtsambtenaar.

Het mobiele team van ervaringsdeskundigen inzake armoede kan door iedereen aangezocht en ingeschakeld worden, maar voorlopig is het vooral de Vlaamse overheid die er gebruik van maakt. De lokale besturen lieten ook brede interesse blijken en maken er gebruik van.

Van de woningen die gebruikt worden voor winteropvang kan de minister nog geen overzicht geven, omdat de regel pas van kracht is sinds begin januari 2016. Via de VMSW kan na afloop van de winterperiode wel een overzicht doorgespeeld worden.

Het Huurgarantiefonds wordt meegenomen in het kader van de conceptnota Private huur.

Bart Van Malderen vindt het nuttig om toch een debat te voeren over wat al dan niet structureel en duurzaam is. Dat koppelt hij graag aan de oproep van de minister om te focussen op de eigen bevoegdheden. Tegelijk zijn er principes die meegenomen moeten worden. Zo moet men zelf het leven van mensen en gezinnen niet bemoeilijken. Waar de bevoegdheid ook zit, de integriteit van een persoon en gezin moet centraal staan. Men moet dan ook doen wat kan om resultaat te boeken, ook als dat inhoudt dat men soms op en over de lijn kleurt. Het lid is zeker niet tegen het uitbreiden van de Vlaamse bevoegdheden, en stelt dat zijn partij elke staats hervorming mee mogelijk maakte. Of er een vervolg moet komen, zal blijken. Alles hangt niet alleen af van het hebben van bevoegdheden, maar meer van hoe men die inzet. Qua armoedebestrijding zijn er op Vlaams niveau heel wat verbeterpunten.

Het VAPA mist een structurele aanpak. Er wordt te weinig geredeneerd vanuit rechten. Zo worden interessante stappen gezet, er worden bijkomende middelen vrijgemaakt en het is mogelijk om gemeentegrensoverschrijdend te werken. Hamvraag is of er middelen zullen zijn om echt op noden in te gaan, want voor Bart Van Malderen moet dat de onderliggende financieringsredenen zijn. De particuliere houding van welke beleidsvoerder ook, mag niet beletten dat mensen hun rechten kunnen uitputten.

Een aantal hefbomen worden niet sterk genoeg gemaakt. Zo zijn er pijnpunten op de huurmarkt en er moet verder scherpgesteld worden, met name met het oog op de instroom van vluchtelingen, maar ook om andere redenen zoals vergrijzing, gezinsverdunding enzovoort. Dit is geen pleidooi om privileges te verzekeren voor wie dan ook, maar wel om de hefbomen te versterken en maximaal in te zetten. Het gaat dan onder meer om de huurpremie, waar meer automatisering mogelijk moet zijn, tenzij men dat bewust niet wil. Een automatisering van rechtentoekenning hoeft niet betuttelend te zijn.

Er zijn momenteel geen cijfers over uithuiszettingen op de private huurmarkt. Dat impliceert echter niet dat er geen methode kan ontwikkeld worden om het toch mee in beeld te brengen.

Bart Van Malderen neemt nota van het feit dat de minister plannen heeft met het Huurgarantiefonds en kijkt uit naar de resultaten. De afwijzing van de minister van een centraal huurwaarborgfonds volgt hij absoluut niet. Het is appels met citroenen vergelijken. Het grootste deel van de huurcontracten loopt ten einde zonder conflicten. De vooropstelling dat de pot leeg zou kunnen zijn, is niet

realistisch. Er worden ook beheerskosten en ambtenaren aan gekoppeld, en dat is niet nodig. Hierover moet zeker nog een debat worden gevoerd.

Bart Van Malderen ervaart binnen de Vlaamse Regering een gebrek aan moed en collegialiteit om voor het VAPA structurele hefboomen uit te tekenen. Het is verontrustend dat er inzake preventieve gezondheidszorg simpelweg verwezen wordt naar de vorige regering die de klaverbladfinanciering hypothekeerde door er een blad uit te knippen bij besparing in het onderwijs. Het was net een teken van collegialiteit binnen die Vlaamse Regering, dat het gat toen toch werd dichtgereden met eenmalige middelen. Dergelijke collegialiteit mist de huidige regering in het opnemen van de verantwoordelijkheden. En daardoor mist het VAPA de factor die via structurele maatregelen het tij kan doen keren.

Minister *Homans* wenst niet in te gaan op de gemaakte vergelijking. Ze herhaalt dat zij open staat voor een debat en suggesties over alle maatregelen die kunnen helpen inzake armoedebestrijding.

Lorin PARYS,
voorzitter

Tine VAN DER VLOET
Bart VAN MALDEREN,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

CAW	centrum algemeen welzijnswerk
KOMOSIE	Koepel van Milieuondernemers in de Sociale Economie
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
RESOC	regionaal sociaal-economisch overlegcomité
RIMO	Regionaal Instituut voor Maatschappelijk Opbouwwerk
SALK	Strategisch Actieplan voor Limburg in het Kwadraat
SHM	sociale huisvestingsmaatschappij
SVK	sociaal verhuurkantoor
VAPA	Vlaams Actieplan Armoedebestrijding
VMSW	Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
vzw	vereniging zonder winstoogmerk